

21.2.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö 24.1.2018 lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Kokkolan kaupungin lausunto

Kokkolan kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta. Kokkolan kaupungin näkemyksen mukaan lakiesityksissä ehdotetut muutokset lukioon ja ylioppilastutkintoon ovat suurimmalta osin hyvin perusteltuja ja oikean suuntaisia. Kokkolan kaupunki haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin lakiesitysten pykäliin ja ehdottaa niihin muutoksia:

Lukiolakiesityksen pykäläkohtaiset kannanotot**10 § Oppimäärien tavoitteelliset suorittamisajat, mitoitus ja laajuus**

Pykälässä on määritellään lukiokoulutuksen oppimäärät opintopisteillä, joiden mitoituksesta on tarkoitus säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Nykyisellään korkeakouluissa on käytössä opintopisteen käsite, joka on vastaa noin 27 tunnin työpanosta. Mikäli lukion opintopiste on tarkoitus mitoittaa jollain muulla tavoin kuin korkeakouluissa, tulisi käsitteellisten sekaannusten välttämiseksi harkita sille muuta nimitystä. Toisaalta on otettava myös huomioon ammatillisessa peruskoulutuksessa käytetyn osaamispisteen käsitteen samankaltaisuus, mikä voi myös aiheuttaa sekaannuksia erityisesti sellaisilla opiskelijoilla, jotka suorittavat tai ovat suorittaneet lukio-opintoja ja ammatillista koulutusta.

Mikäli lukion opintopisteet vastaavat nykyisiä lukiokursseja siten, että yksi nykyisen lukiokurssin laajuus on kaksi opintopistettä, laajenee aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärä hieman. Tästä aiheutuvat lisääntyvät kustannukset tulee korvata koulutuksen järjestäjille valtionosuudessa.

11 § Oppimäärän sisältö**16 § Uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetus****49 § Oikaisuvaatimus**

Pykälissä säädetään uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetuksesta lukiossa. Nykyisellään lukioissa on hankalaa järjestää muiden kuin enemmistön uskonnon mukaista uskonnon opetusta tai elämäkatsomustiedon opetusta, koska kelpoisia opettajia on vaikea löytää ja opetuksen järjestämisvelvoite vähintään kolmelle opiskelijalle kuluttaa kohtuuttomasti resursseja verrattuna muihin oppiaineisiin. Lisäksi koska opiskelijat eivät välttämättä opiskele edes samassa koulutuksen järjestäjän lukiossa, ei opetusta välttämättä pystytä järjestämään näille opiskelijoille yhdenvertaisesti. Emme myöskään pidä perusteltuna että eri uskonnollisia

tai uskonnottomia vakaumuksia edustavat opiskelijat erotellaan eri ryhmiin. Näiden syiden pohjalta esitämme, että uskonnon ja elämänskatsomustiedon sijaan lukiokoulutukseen tulee uusi kaikille yhteinen katsomuksellinen ja tunnustukseton oppiaine, johon kaikki lukio-opiskelija voivat osallistua riippumatta heidän vakaumuksestaan tai kuulumisestaan uskonnolliseen yhdyskuntaan. Mahdollisina vapaaehtoisina syventävinä opintoina oppiaineessa voidaan tarjota eri uskontoihin tai uskonnottomiin maailmankatsomuksiin liittyviä opintoja.

13 § Opintojen järjestäminen

Pykälässä on säädetty lukiokoulutuksen järjestäjille veloitteesta järjestää osa opetuksesta yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. Tämän sekä veloitteista järjestää mahdollisuuksia kansainvälisen osaamisen ja työelämä- ja yrittäjyysosaamisen kehittämisen, sisältöä tulee selkeyttää esim. opetussuunnitelman perusteissa. Vastaava velvoite koskien lukioiden ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä tulisi olla myös korkeakouluja koskevassa lainsäädännössä. Nämä veloitteet lisäävät lukiokoulutuksen järjestämiskustannuksia, joten aiheutuvat lisäkustannukset tulee korvata lukiokoulutuksen järjestäjille valtionosuudessa.

14 § Opetuskieli

Näkemyksemme mukaan tulisi olla mahdollista järjestää lukiokoulutusta kaksikielisessä lukiossa, jossa opetuskielinä olisivat sekä suomi että ruotsi, mikäli koulutuksen järjestäjä katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi ja pykälän teksti tulisi muuttaa siten, että tämä olisi mahdollista.

25 § Oikeus saada opetusta ja ohjausta

Pykälässä on säädetty lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneen henkilön oikeudesta saada ohjausta opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin jopa yli vuoden ajan valmistumisestaan. Tämä lisää koulutuksen järjestäjän ohjaukseen suunnattuja kustannuksia ja nämä lisäkustannukset tulee korvata koulutuksen järjestäjille valtionosuudessa.

26 § Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Pykälän mukaan opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman. Vaikka suunnitelman laatiminen on lähtökohtaisesti opiskelijan tehtävä, aiheuttaa pykälässä mainittu opetushenkilöstön antama tuki ja suunnitelman päivittäminen lisäkustannuksia opiskelijoiden ohjaukseen ja nämä lisäkustannukset on korvattava koulutuksen järjestäjille valtionosuudessa.

34 § Opiskelijoilta perittävät maksut

Hallituksen esityksen perusteluosassa olisi syytä määritellä vielä tarkemmin lukion opetuksen ja ohjauksen maksuttomuudesta, koska ainakin osassa lukioista järjestään nykyisellään osana lukio-opintoja esimerkiksi opintomatkoja, museokäyntejä tai teatterivierailuita, joista opiskelijoilta on peritty vähäisiä maksuja.

37 § Opiskelijan arvioinnin perusteet

Lukiolakiluonnos mahdollistaa lukion eri oppiaineiden opettamisen yhteisissä opintojaksoissa, joista päätetään paikallisesti opetussuunnitelmassa. Pykälässä on säädetty, että opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. Kuitenkin jokaisesta oppiaineesta annetaan päättöarviointina erillinen arvosana. Tämä voi aiheuttaa vaikeuksia, mikäli opintojaksot ovat laajoja ja muodostuvat useista eri oppiaineista. Arvioinnin perusteita tulee tämän johdosta selkeyttää opetussuunnitelman perusteissa.

Ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttaminen

Kokkolan kaupungin näkemyksen mukaan ylioppilastutkintoon liittyvien pykälien siirtäminen lukiolaista ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin on perusteltua ja selkeyttää ylioppilastutkintoon liittyvää lainsäädäntöä. Kokkolan kaupunki haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin lakiesityksen pykäliin ja esittää niihin muutoksia:

4 § Edellytykset osallistua kokeisiin

Pykälässä on mainittu, että ”*Reaaliaineen kokeeseen aineessa, jossa ei ole pakollisia opintoja, lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava voi osallistua opiskeltuaan neljä opintopistettä oppiaineen opintoja.*” Nykyisistä lukion reaaliaineista, joissa järjestetään ylioppilaskokeita, terveystieto ja psykologia eivät ole pakollisia aineita aikuisten lukiokoulutuksessa. Näissä kahdessa reaaliaineessa nuorten lukiokoulutuksessa on tällä hetkellä kummassakin yksi pakollinen lukiokurssi, jonka suorittaminen riittää antamaan näissä aineissa oikeuden osallistua ylioppilaskokeeseen. Mikäli terveystiedon ja psykologian pakollisten opintojen laajuus ei nouse, on nuorten lukiokoulutuksessa mahdollista saada osallistumisoikeus kahdella (2) opintopisteellä, mutta aikuisten lukiokoulutuksessa edellyttäisiin opiskelijalta neljän (4) opintopisteen laajuisia opintoja. Missään muissa aineissa aikuisten lukiokoulutuksen opiskelijoilta ei edellytetä ylioppilastutkintoon osallistumiseen laajempia opintoja kuin nuorten lukiokoulutuksessa, joten esitämme, että lain pykälän teksti muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”Reaaliaineen kokeeseen aineessa, jossa ei ole pakollisia opintoja, lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava voi osallistua opiskeltuaan kaksi opintopistettä oppiaineen opintoja.”

4 a § Muun henkilön kuin lukiokoulutuksen opiskelijan oikeus ylioppilastutkinnon suorittamiseen

Pykälän teksti on sellaisenaan siirretty voimassa olevasta lukiolaista, mutta pykälän 1 momentin 3 kohdan teksti kaipaa selvennystä, koska siinä puhutaan perusopetuksesta, vaikka sillä ilmeisesti tarkoitetaan nimenomaan ammatillista koulutusta tai ammatillista perustutkintoa, joten esitämme, että pykälän teksti korjataan näiltä osin.

6 a § Kokeiden uusiminen

Pidämme hyvänä uudistuksena sitä, että hyväksytyt kokeet saisi uusia rajoituksetta. Tämä tärkeää erityisesti siinä tapauksessa, mikäli ylioppilastutkintoarvosanojen merkitys korostuu korkea-asteen opiskelijavalinnoissa. Kokeiden suorittamiskertoihin liittyvät rajoitukset ovat muutenkin tarpeettomia myös siksi, että kokeiden suorittaminen on maksullista. Esitämme, että suorittamiskertoihin liittyvät rajoitukset poistetaan myös hylättyjen kokeiden osalta tutkinnon suorittamisen aikana ja tehdään tästä johtuen myös muut tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnosta annettuun lakiin. Nykyisin hylättyä pakollista koetta on mahdollista uusia kaksi kertaa kolmen tutkintokerran aikana ja nyt esitetään uusintakertojen lisäämistä yhdellä. Kuitenkin on olemassa pieni määrä ylioppilaskokelaita, jotka eivät onnistu samaan tutkintoon hyväksytyksi suoritettua määritellyn tutkinnon suorittamisen aikana, jolloin he joutuvat aloittamaan aina koko tutkinnon suorittamisen alusta, mikä aiheuttaa lisätyötä kaikille osapuolille ja voi viivästyttää tutkinnon suorittamista.

Lukioasetuksen uudistaminen

Haluamme jo tässä vaiheessa tehdä esityksen parhaillaan valmisteltavaan lukiolain nojalla annettavaan lukioasetukseen, jossa säädetään mm. lukiossa käytettävistä arvosana-asteikoista. Kokkolan kaupungilla on innovatiivisten oppimisympäristöjen hanke kielitaitoa

työelämään ja kansainvälisyyteen ja lisäksi Kokkolan suomalainen lukio kuuluu lukioiden kehittämisverkostoon ja siinä Kokkolan suomalaisen lukion kehittämiskohteena on kehittää lukioiden kielten opetusta. Osana tätä kehittämistyötä esitämme, että kielten suullisen kielitaidon kokeen arvioinnissa sekä kielten oppimäärien päättöarvioinnissa otetaan käyttöön nykyisen numeroarvioinnin rinnalle Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehitykseen sisältyvä kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukainen arviointi.

Peter Johnson
sivistysjohtaja
Kokkolan kaupunki

Kokkolan kaupungin lausunnon keskeinen sisältö

Lakiesityksissä ehdotetut muutokset lukioon ja ylioppilastutkintoon ovat suurimmalta osin hyvin perusteltuja ja oikean suuntaisia. Kokkolan kaupunki haluaa kuitenkin ehdottaa lakiluonnoksiin muutamia muutoksia ja lisäyksiä, jotka on perusteltu tarkemmin varsinaisessa Kokkolan kaupungin antamassa lausunnossa:

- Uskonnon ja elämänskatsomustiedon sijaan lukiokoulutukseen tulee uusi kaikille yhteinen katsomuksellinen ja tunnustukseton oppiaine, johon kaikki lukio-opiskelija voivat osallistua riippumatta heidän vakaumuksestaan tai kuulumisestaan uskonnolliseen yhdyskuntaan
- Lakiluonnoksessa lukiaille määrätty velvoite lukioiden ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä tulisi olla myös korkeakouluja koskevassa lainsäädännössä.
- Lainsäädännössä tulisi mahdollistaa kaksikielinen lukio, jossa opetuskielinä olisivat sekä suomi että ruotsi, mikäli koulutuksen järjestäjä katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi
- Koska arviointi opintojen aikana on opintojaksokohtaista, mutta päättöarviointi ainekohtaista, tulee arvioinnin perusteita selkeyttää opetussuunnitelman perusteissa
- Aikuisten lukiokoulutuksen opiskelijoilla ei tulisi olla missään reaaliaineessa korkeammat vaatimukset ylioppilaskokeisiin osallistumiselle kuin nuorten lukiokoulutuksen opiskelijoilla
- Kaikki ylioppilastutkinnon kokeisiin suorittamiskertoihin liittyvät rajoitukset poistetaan myös hylättyjen kokeiden osalta tutkinnon suorittamisen aikana

Lisäksi Kokkolan kaupunki edellyttää, että useat lukiolakiluonnoksessa mainitut koulutuksen järjestäjiä velvoittavien uusien tehtävien aiheuttamat kustannukset korvataan koulutuksen järjestäjille täysimääräisesti lukion valtionosuuksissa.